

MUHASEBE AKADEMİSYENLERİNİN MUHASEBE EĞİTİMİNDE UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMALARI KULLANIMINA YÖNELİK ALGILARININ TEKNOLOJİ KABUL MODELİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ*

Prof. Dr. Gökhan ÖZER^a
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet GÜNLÜK^b
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖZCAN^c

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

*Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi
Mart 2019; 12 (1): 65-90*

ÖZ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanmakta olan gelişmeler, toplumsal yaşamın her alanını önemli ölçüde etkilemeye devam etmektedir. Eğitim, bu gelişmelerden en fazla etkilenen alanlardan birisidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin bir sonucu olarak akademik ve yönetim anlayışlarında değişiklikler yapma zorunluluğu duyan üniversiteler, bu teknolojileri yükseköğretim ile bütünleştirerek uzaktan eğitim uygulamalarını ortaya çıkarmışlardır.

Bu çalışmanın amacı, muhasebe akademisyenlerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarını kabullerini etkileyen faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli (TKM) çerçevesinde ortaya konmasıdır. Teknoloji Kabul Modelinin değişkenleri arasındaki ilişkileri test edebilmek için 78 muhasebe akademisyeninden anket yoluyla oluşturulan veri setinin analizinden elde edilen bulgular, teoriyi desteklemektedir. Bu bulgulara göre, a) algılanan kullanılabilirlik değişkeninin, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarının kullanımına yönelik tutum ve davranışsal niyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisinin; b) algılanan kullanım kolaylığı değişkeninin, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarının kullanımına yönelik tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisinin ve c) bunun sonucunda da kullanıma yönelik tutumlarının ise davranışsal niyetleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkisinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Akademisyenleri, Uzaktan Eğitim, Teknoloji Kabul Modeli.

JEL Kodları: M40, M41, M49

* Makalenin gönderim tarihi: 18.04.2018; Kabul tarihi: 03.06.2018, iThenticate benzerlik oranı %33

^a Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, e-posta: gokozerhan@gmail.com

^b Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Milas Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, e-posta: mehmetgunluk@mu.edu.tr

^c Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, e-posta: mozc@ibu.edu.tr

AN EXAMINATION ON ACCOUNTING ACADEMICIANS' PERCEPTIONS OF DISTANCE EDUCATION APPLICATIONS IN ACCOUNTING EDUCATION WITHIN THE FRAMEWORK OF TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL

ABSTRACT

Developments in information and communication technologies continue to affect every aspect of social life. Education is one of the most affected areas by these developments. As a consequence of the constantly evolving developments in information and communication technologies, universities have to make an effort to integrate these technologies into the field of education. Distance education (DE) is one of the applications that are emerged by the integration of communication technologies in higher education.

The purpose of this study is to investigate the factors affecting accounting academicians' usage of distance learning practices via Technology Acceptance Model (TAM). Relationships between variables are investigated using data obtained from randomly selected 78 accounting academicians via questionnaire applied by e-mail. The results of analysis are supporting the theory. According to the findings a) accounting academicians perceived usefulness perceptions towards DE has a positive and statistically significant effect on their attitude toward use and behavioral intentions, b) accounting academicians perceived ease of use perceptions towards DE has a positive and statistically significant effect on their behavioral intentions and as a result of this c) perceived ease of use has a positive effect on behavioral intentions.

Keywords: Accounting Academicians, Distance Education, Technology Acceptance Model.

JEL Codes: M40, M41, M49

1. GİRİŞ¹

Bilim ile teknoloji arasındaki doğal döngüsel ilişkinin bir sonucu olarak bilgi ve iletişim alanında meydana gelen sürekli ve önüne geçilemeyen teknolojik gelişmelerden (Acun, 1998:83) toplumsal ve bireysel yaşamın her alanı etkilenmektedir (Clemons ve Lorin, 2000:4). Teknolojide meydana gelen hızlı gelişmeyle birlikte bireylerin de gelişen teknolojileri kullanma alışkanlıklarında hızlı bir değişim olmaktadır (Demir ve Akpınar, 2016:63). Bilişim teknolojilerinin bilgiye erişme yöntemlerinde yaptığı köklü değişikliklerin bir sonucu olarak belirli bir zamanda ve mekânda bilgiye erişim zorunluluğu ortadan kalktığından, yeni durum ve fırsatlardan etkilenen alanlardan biri de kaçınılmaz olarak eğitim olmuştur.

Küresel rekabet şartları ve yönetim paradigmalarındaki değişimlerin doğal bir sonucu olarak eğitimin öneminin giderek artması, yükseköğretimin en önemli paydaşlarından birisi olan üniversiteleri, eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve eğitim imkânlarının yaygınlaştırılması yönünde, akademik

¹ Bu çalışma, International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS 2017, Saraybosna)'de sunulan "Muhasebe Akademisyenlerinin Muhasebe Eğitiminde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Kullanımına Yönelik Algılarının Teknoloji Kabul Modeli Çerçevesinde İncelenmesi" başlıklı bildirden yararlanılarak hazırlanmıştır.

ve yönetim anlayışlarında sürekli değişiklikler yapmaya zorlamaktadır. Her geçen gün artan maliyet ve mali kaynak problemleriyle başa çıkmaya çalışan üniversiteler, öğrencilerin demografik yapısındaki farklılıkları da göz önünde bulundurarak, eğitime ayrılan kaynakların etkili biçimde kullanılmasını sağlayan, öğrenme ortamlarına esneklik kazandıran ve öğrenmenin niteliğini artıran yeni eğitim programları ve öğrenme-öğretme modelleri geliştirerek eğitim alanına bütünleştirmeye yönelik olarak yoğun bir çaba harcamaktadırlar (Horzum, 2003:247-248; Ayyıldız vd., 2006:2). Bütün bu yoğun çabaların bir sonucu olarak, iletişim ve bilgi teknolojilerinin eğitim alanına bütünleştirilmesiyle ortaya çıkan (Arat ve Bakan, 2011:363) ve getirdiği öğrenme esnekliği olgusu ile öğretim ortamlarına yenilikçi ve çevrimiçi yaklaşımları dahil eden uygulamalardan birisi de, uzaktan eğitimidir (Altıparmak vd., 2011:320; Demiralay vd., 2016:161).

Öğrenenler, öğreticiler ve kaynaklar arasındaki etkileşimde uzaktan iletişim sistemlerinin kullanıldığı; bu nedenle özel ders tasarımı ve belirli yönetsel düzenlemeler yapılmasını gerektiren bir öğrenme süreci olan uzaktan eğitim (Aydın, 2011:12; Moore ve Kearsley, 2012; Simonson vd., 2012:10), kamu ve özel sektörün çeşitli alan ve disiplinlerindeki eğitim problemlerini çözüme düşük işletme maliyeti ve araçlar sunmaktadır. Bu çözümler, çalışmakta olan bireyler için kişisel ve mesleki gelişim, akademik ya da sertifika programlarına katılma gibi fırsatlar içerdiğinden (Al ve Madran, 2004:262), dünyada ve Türkiye’de gün geçtikçe daha fazla ilgi görmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Bakanlığının 2003 yılı istatistiklerine göre 2001-2002 akademik yılında, tüm iki ve dört yıllık eğitim programlarının %56’sı uzaktan eğitim imkanı sunmuştur (U.S. Dept. of Education, 2003). Çin’in 1998 yılında 4 üniversitede başladığı uzaktan eğitimde geldiği nokta ise 2005 yılı rakamlarıyla 68 üniversite olarak belirtilmiştir (Chen ve Guo, 2005:2). Türkiye’de uzaktan eğitim veren yükseköğretim kurumu sayısı 2006 yılında on tane iken (Ayyıldız vd., 2006:7), bu sayı 2012 yılında 47’ye (Koçdar, 2015:32), 2014 yılında 68’e ulaşmıştır (Ateş, 2014:33).

Uzaktan eğitimin kalitesini ve başarısını etkileyen faktörlerin başında uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanları gelmektedir (Nielsen, 1997:286). Bu sebeple uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarından hızla gelişen teknolojiye ayak uydurmaları, teknoloji okur-yazarı olmaları, görev ve rollerindeki değişiklikleri kabullenebilmeleri ve yeni teknolojilere karşı olumlu bir tutum sergilemeleri beklenmektedir. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik algıları ile akademik rolleri gereği öğrencilerle, yönetimle, dersin hazırlanması, sunulması sürecinde görev alan yardımcı görevlilerle olan etkileşimleri, uzaktan eğitimin kalitesini ve öğrenme çıktılarını doğrudan etkilemektedir (Gök, 2011:4). Bu durumda öğretim elemanlarının uzaktan eğitimi benimsemelerine etki eden faktörlerin ve yeni

teknolojilere karşı nasıl bir tutum sergilediklerinin bilinmesi, önem kazanmaktadır.

Uzaktan eğitimin uygulama alanı bulduğu yerlerden biri de, muhasebe eğitimidir. Uzaktan eğitimin uygulandığı her alanda olduğu gibi uzaktan muhasebe eğitiminin kalitesini ve başarısını etkileyen en önemli faktör muhasebe akademisyenleridir. Muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim yönteminin etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve beklenen öğrenme çıktılarının elde edilebilmesi için öncelikle muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu noktada muhasebe akademisyenlerinin uzaktan muhasebe eğitimini kabul edip etmediklerini tespit etmek önem taşımaktadır.

Muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim uygulamaları kabulünü etkileyen faktörleri belirleyerek ve bu faktörlerin birbirine etkilerini Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde incelemeyi amaçlayan bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Girişten oluşan birinci bölümden sonra ikinci bölümde; konuyla ilgili literatür, uzaktan eğitim ve teknoloji kabul modeli kavramları tanımlanmakta ilgili literatüre dayanılarak geliştirilen hipotezler, araştırma modeli ile ortaya konmaktadır. Araştırma yönteminin açıklandığı üçüncü bölümü, araştırma hipotezlerini test etmek üzere muhasebe akademisyenlerinden toplanan verilerin kullanıldığı dördüncü bölüm izlemektedir. Beşinci ve son bölümde ise, araştırmaya ilişkin bulgular değerlendirilerek gelecek çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE, HİPOTEZLER VE ARAŞTIRMA MODELİ

2.1. Uzaktan Eğitim

Eğitim ihtiyacının artması ve eğitim maliyetinin azaltılması gerekliliğinin ortaya çıktığı günden günümüze kadar gelen bir uygulama olan uzaktan eğitim (Horzum, 2003:247), geleneksel eğitim yönteminin aksine, fiziksel olarak birbirinden uzakta bulunan öğrenci ve öğreticinin zaman ve mekân kısıtlaması olmadan (Moore ve Kearsley, 2012; Simonson vd., 2012:10), eğitimin bütünlüğünü sağlamak amacıyla ders materyallerinin ve aradaki etkileşimin iletişim teknolojilerinin kullanılarak uygulandığı bir eğitim modelidir (Horzum, 2003:248; Ağır vd., 2007:129).

Bilgiye zaman, mekan ve hız anlamında esnek erişim imkânı sağladığı için bireylerce tercih edilen uzaktan eğitim (Kurt, 2015:1923), bu özellikleriyle geleneksel eğitimden ayrılmaktadır. Öğretmen ve öğrencinin aynı fiziksel ortamda olduğu geleneksel eğitim; aynı zamanlı ve yüz yüze bir eğitim sunarken, uzaktan eğitim uygulaması ile geleneksel sınıf- sanal sınıf ayrımı oluşmuştur. Geleneksel eğitim yöntemi ile uzaktan eğitim yönteminin karşılaştırılması Tablo 1’de yapılmıştır.

Tablo-1: Geleneksel Sınıf-Sanal Sınıf Karşılaştırması

Eğitim Yöntemi	Geleneksel Sınıf	Sanal Sınıf
Ders Yeri	Kampus	Web site
Ders Malzemesi	Ders kitabı	Ders kitabı, CD-ROM, online kaynaklar
Ders İşleme Yöntemi	Öğretim elemanının sunumu	Online ders notları ve sunumlar
Ders Akışı	Yüz yüze etkileşim	Whiteboard, grup tartışmaları, sanal ders tanıtımları, sohbet odaları, tartışma odaları ve elektronik posta
Görevler/projeler	Yazılı belgelerin ve disklerin elden teslimi	e-posta ekleyerek veya web formlarıyla postalayarak
Öğrenciyi değerlendirme	Sınıf içi sınavlar ve derse katılım	Online sınavlar, sohbet odasına/tartışmalara katılım

Kaynak: Motiwalla, L., Tello, S., 2000. "Distance Learning on the Internet: An Exploratory Study", The Internet and Higher Education, Vol 2(4): 253-264

Geleneksel yöntemlerle çözülemeyen eğitim sorunlarına çözüm arayışının sonucu olarak ortaya çıkan uzaktan eğitim, bir yandan sağladığı olanak ve esneklikler nedeniyle yaygınlaşmaya devam ederken diğer yandan ortaya çıkacak problemlerin çözümünü de beraberinde getirecek biçimde gelişmesini (Özden, 2004:18) sürdürmektedir.

2.2. Uzaktan Muhasebe Eğitimi

Muhasebe, işletmelerle ilgili bilgi üreten ve ürettiği bu bilgiler aracılığıyla toplumun her kesimine fayda sağlayan pragmatik bir bilimdir (Bilginoğlu, 1996). Muhasebenin ürettiği bilgilerin değeri, muhasebe bilgi sisteminin etkin çalışmasıyla ilişkilidir. Çeşitli faktörlere bağlı olmakla birlikte, muhasebe bilgi sisteminin etkinliği, muhasebe meslek mensuplarının almış oldukları meslek öncesi ve alacakları meslek sonrası eğitime bağlıdır (Ayyıldız vd., 2006:2). Ayrıca, muhasebe mesleğinin uygulanması, imajı ve dünyadaki konumunu doğrudan etkilediği için muhasebe eğitiminin yöntemi, kalitesi ve niteliği son derece önemlidir (Collins, 2000; Byrne ve Flood, 2003; Çukacı ve Elagöz, 2006:147; Arsoy vd., 2014:123).

20. Yüzyılın ortalarından bu yana muhasebe eğitiminin nasıl olması gerektiği konusunda varılamayan fikir birliği (Ayyıldız vd., 2006:7) muhasebe eğitiminde bilgi ve iletişim alanındaki teknolojik gelişmelerin daha yoğun kullanılması gerektiği konusunda uzlaşıya dönüşmüştür (Uslu, 1999; Erdoğan, 2000; Zaif ve Karapınar, 2002; Greenstein ve McKee'ne, 2004; Kızıl vd., 2014). Bunun sonucunda öğretmen ve öğrencinin eğitim süreci boyunca birbirinden fiziksel olarak ayrı yer ve mekânlarda bulunduğu bir öğretim yöntemi olan uzaktan eğitim (Barker ve Holley, 1996), işletme

eğitimi veren okullar arasında gittikçe rağbet görmeye (Albrecht ve Sack, 2000:8) ve pek çok okulun uzun vadeli stratejisinde yer almaya başlamıştır (Allen ve Seaman, 2006:3). İşletme ve muhasebe eğitimi veren kurumların uzaktan eğitim programlarının, Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Bakanlığının bu konudaki istatistik verilerini güncelleştiremeyeceği kadar hızlı çoğaldığı Amerika Birleşik Devletlerinde (Burke, 2001:1), iki yüzden fazla üniversitede çevrimiçi muhasebe dersi sunulmaktadır (Bryant vd., 2005). Türkiye’de de uzaktan muhasebe eğitimi veren üniversite sayısında yıllar itibariyle bir artış gözlenmektedir. Türkiye’de 2006 yılında yetmiş dokuz üniversitenin on tanesinde açık ve uzaktan eğitim yöntemi kullanılarak uzaktan muhasebe eğitimi verilirken (Ayyıldız vd., 2006:7), Yüksek Öğretim Kurumunun 2018 yılı verilerine göre yüz seksen altı üniversitenin otuz üçünde ön lisans, lisans ve yüksek lisans seviyesinde uzaktan muhasebe eğitimi verilir duruma gelinmiştir (<https://istatistik.yok.gov.tr/erişim tarihi 01.03.2018>).

Muhasebe eğitiminde web temelli uzaktan eğitim yönteminin tercih edilmesinin sonuçlarıyla ilgili göreceli olarak az sayıdaki araştırmada (Terry vd., 2001; Gagne ve Shepherd, 2001; Vamosi vd., 2004; Chen ve Jones, 2007; Jones ve Chen, 2008) uzaktan eğitimde kullanılan teknolojilerin ve öğretim yöntemlerinin öğrenim çıktıları üzerindeki etkisine odaklanıldığı görülmektedir (Apostolou vd., 2010; 2015; 2017).

Bu çalışmalardan Gagne ve Shepherd (2001) tarafından çevrimiçi ve geleneksel yöntemle finansal muhasebe dersi alan MBA öğrencileri üzerine yapılan çalışmada her iki grubun performansı ile öğretim elemanlarının öğrenci değerlendirmelerinin benzer olduğu rapor edilmiştir. Benzer bir bulgu Chen ve Jones (2007) tarafından muhasebe dersi alan MBA öğrencileri üzerine yapılan çalışmada elde edilmiştir. Bu çalışmada hem karma öğrenim gören öğrencilerin hem de geleneksel sınıf ortamındaki öğrencilerin öğrenme çıktıları açısından olumlu cevaplar verildiği raporlanmıştır. Ancak Terry vd. (2001), muhasebe dersini geleneksel sınıflarda yüz yüze işleyen MBA öğrencilerinin, çevrimiçi sınıflardaki öğrencilere göre daha iyi performans gösterdikleri sonucuna varmışlardır. Benzer bir bulgu Vamosi vd., (2004) tarafından raporlanmıştır. Vamosi vd., (2004) lisans seviyesinde muhasebe ilkeleri dersi alan öğrencilerin memnuniyet ve algılarını inceledikleri çalışmalarının sonucunda; öğrencilerin geleneksel sınıfta öğrenmeye kıyasla uzaktan eğitimden daha az memnun olduklarını ve muhasebe eğitiminde uzaktan öğrenmenin geleneksel sınıf yöntemine göre daha az etkili olduğunu raporlamışlardır. Vamosi vd., (2004)’nin bulgularının aksine, Jones ve Chen (2008) ise muhasebe dersi alan MBA öğrencileri üzerine yapılan çalışmalarında uzaktan ve geleneksel yöntemlerinin birlikte uygulandığı öğrencilerin geleneksel sınıf yöntemi uygulanan öğrencilere kıyasla daha olumlu grup çalışması deneyimleri ve daha olumlu öğretici algıları olduğunu

bildirmişlerdir. Serçemeli, Kurnaz ve Özcan (2015) ise yaptıkları araştırmanın sonucunda, Y kuşağı öğrencilerinin muhasebe eğitiminde hem video, uzaktan eğitim ve web tabanlı eğitim (VUW) ürünlerinin kullanımına hem de geleneksel eğitimle birlikte bilgi teknoloji ürünlerinin kullanılmasına olumlu baktıkları bulgusuna ulaşmıştır

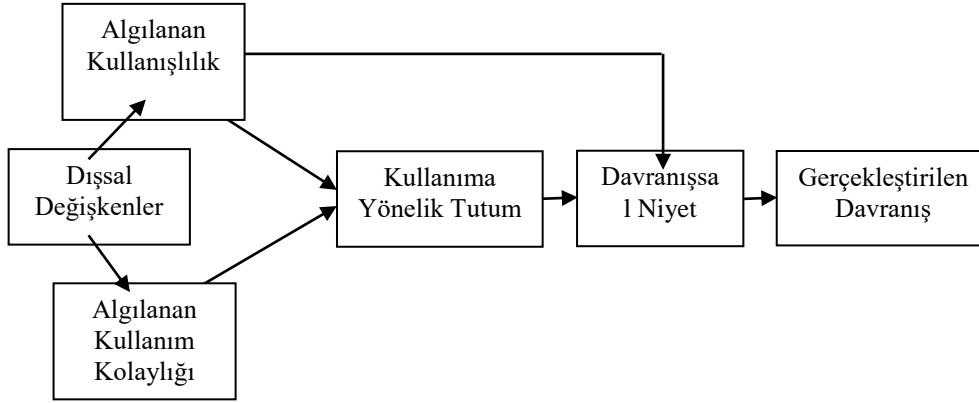
Ayyıldız vd., (2006) tarafından muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik tutumlarının araştırıldığı çalışmanın sonucunda öğretim üyeleri, uzaktan muhasebe eğitimi ile ilgili faaliyetlerden zevk aldıklarını ve uzaktan eğitimin desteklenmesi gerektiğini vurgulamalarına rağmen, uzaktan eğitim yönteminin geleneksel yöntem kadar etkili olmadığını ve bu yöntemden alınan diplomaları saygın bulmadıklarını ifade etmişlerdir (Ayyıldız vd., 2006:96).

2.3. Teknoloji Kabul Modeli

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte bireyler için zorunluluk haline gelen bilgisayar ve internet kullanımı, mobil teknolojilerin devreye girmesiyle yeni bir boyut kazanmıştır. Bireylerin yeni teknolojileri kullanma ve kabul etmelerine yönelik tutumları, lehte veya aleyhte olabilmektedir. Dolayısıyla lehte veya aleyhte olabilen bu tutumlar, yeni teknolojinin performansına etki etmektedir. Bu nedenle yeni teknolojinin kullanımını belirleyen faktörlerin incelenmesi gerekmektedir. Sosyal psikolojiyi temel alan, bireylerin teknoloji kullanmaya karşı tutum ve niyetlerinden yola çıkarak teknolojiyi kabul etme ve kullanma davranışlarını inceleyen çeşitli model ve kuramlar geliştirilmiştir. Sebepli davranış teorisi, yeniliğin yayılımı kuramı, planlı davranışlar kuramı ve teknoloji kabul modeli bu konuda öne çıkan kuramlar ve örnek bir modeldir (Akça ve Özer, 2012: 80).

Davis (1985) tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli (TKM), Fishbein ve Ajzen (1975) tarafından, özel bir durum karşısında bireylerin isteğe bağlı ve iradeleri dâhilinde olan davranışlarını açıklamak amacıyla geliştirilen Sebepli Davranış Kuramının bir uygulaması niteliğindedir (Moon ve Kim, 2001:218; Ursavaş vd., 2014:890). Özellikle bilgi teknolojilerinin kullanıcı bireyler tarafından kabul edilmesinde nelerin etkili olduğunun belirlenmesinde önemli bir rol oynayan teknoloji kabul modeli, bilgi teknolojilerine teorik ve deneysel katkılar oluşturması açısından da önemli görülmektedir (Davis vd., 1989:998).

Sistem kullanımını ve kullanıcı davranışlarını açıklamakta kullanılan Teknoloji Kabul Modeli, yeni teknolojinin bireyler tarafından kabulünü bireyin algıları, eğilimleri, niyetleri ve davranışları arasındaki nedensel bağlarla açıklar (Şekil 1). Modelde yer alan algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanılabilirlik, yeni teknolojiyi kullanıma yönelik tutumun ve davranışsal niyetin etkenleri olarak tanımlanmaktadır (Davis, 1985:24).

Şekil-1: Teknoloji Kabul Modeli

Kaynak: Davis, F. D., 1985. A technology acceptance model for empirically testing new enduser information systems: Theory and results. Doctoral Dissertation, Massachusetts Institute of Technology

Kullanıcıların yeni teknolojileri kabul etmesinin nedenlerinin ortaya konulmasında önemli bir açıklayıcı güce sahip olan Teknoloji Kabul Modeline (Dasgupta vd., 2002: 87; King ve He, 2006: 740; Lu vd., 2003:207) göre yeni bir teknolojiyi kabul etmek ve uyum göstermek sadece o teknolojinin teknik ve yönetsel özelliklerine bağlı değildir. Yeni bir teknolojiyi kabul etmek ve uyum göstermek aynı zamanda bu teknolojiyi kullanacak olan bireylerin kişisel özelliklerine, beklentilerine ve algılarına göre şekillenmektedir (Venkatesh ve Morris, 2000:116; Venkatesh ve Davis, 2000:186; Turan ve Khasawneh, 2008:272).

Yeni teknolojiyi kullanım davranışı dört aşamalı bir süreci içerir. Bu sürecin ilk aşamasında dışsal değişkenler vardır. İkinci aşamayı algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan faydayı içeren inançlar oluşturur. Üçüncü aşama kullanıma yönelik tutumdur. Dördüncü ve son aşama ise davranış niyetidir. Böylece kullanım gerçekleşmektedir (Fishbein ve Ajzen, 1975; Chau ve Hu, 2002).

Dışsal değişkenleri temsil eden bireyin demografik özellikleri ve çevresi, görev tanımı, sistemin teknik özellikleri, eğitim seviyesi, kişisel yetenek ve beceriler ile iş tecrübesidir (Kim ve Chang, 2007:792; Legris vd., 2003:196).

Bilgi teknolojisi kullanımının esas belirleyicilerini, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan fayda oluşturur. Algılanan kullanım kolaylığı; kişinin belirli bir sistemi kullanırken fiziksel ve zihinsel çabaya gereksinim olmadığını algılama derecesidir (Davis, 1989: 320). Teknolojinin algılanan kullanım kolaylığı, hem algılanan faydayı ve hem de kullanıma yönelik tutumu etkiler (Yang ve Yoo, 2004:25). Bireyler yeni teknolojinin kullanımını kolay şeklinde algıladıklarında sistemi kullanmakta daha istekli olacaktırlar (Saade ve Bahli, 2005:318). Algılanan fayda ise kişinin belirli

bir sistemi kullandığında iş performansını artıracığına olan inancına işaret eder (Gyampah ve Salam, 2004:733). Sistemin kolay öğrenilmesi sayesinde kullanım daha faydalı hale getirilebilir (Venkatesh ve Davis, 2000:187). Algılanan fayda doğrudan kullanıma yönelik tutumu ve kullanım için davranış niyetini etkiler. Algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığı birlikte sistemi kullanıma yönelik tutum üzerine baskı yapar (Davis, 1989). Algılanan fayda ve kullanıma yönelik tutum doğrudan sistemin kullanımı için davranış niyetini etkiler (Chau ve Hu, 2002; Mathieson, 1991; Moon ve Kim, 2001; Shih, 2004; Özer ve Yılmaz, 2010; Özer vd., 2010). Kullanım için davranış niyeti; kişinin belirli bir davranışı sergileme olasılığıdır (Al-Gahtani ve King, 1999:278). Bireyin, davranışı gerçekleştirmeye ne kadar istekli olduğunu gösterir. Kullanım için davranış niyeti de tek başına güncel sistem kullanımını belirler (Jones ve Hubona, 2006:706). Kullanım bir davranıştır (Mathieson,1991:173; Downing, 1999:204).

Alan literatüründe, teknoloji kabul modeli çerçevesinde bireylerin teknolojiyi kullanma davranışlarını araştıran bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Tarcan, Varol, Kantarcı ve Fırlar (2012) yaptıkları çalışmada kişisel değerler ve kolaylaştırıcı şartlar bileşenlerini kullanarak genişlettikleri teknoloji kabul modelinin akademisyenlerin bilgi teknolojilerini kabul etme ve eğitimde kullanma davranışlarını açıkladığı sonucuna ulaşmışlardır. Wu, Hwang, Tsai ve Huang (2011), yaptıkları yarı deneysel çalışmada biyoteknoloji alanı ile ilgili eğitsel bir mobil iletişim ortamı geliştirmişler, teknoloji kabul modelinin katılımcıların bu ortamı kabul etme ve kullanma davranışlarını açıkladığını ve tasarlanan ortamın konuyu öğrenmelerine olumlu etkisinin olduğunu göstermişlerdir. Turan ve Çolakoglu (2008) Adnan Menderes Üniversitesi öğretim elemanları üzerinde yaptıkları çalışmalarında Teknoloji Kabul Modeline kişisel normlar değişkenini ekleyerek akademisyenlerin bilgi teknolojilerini kabul etme ve eğitimde kullanma davranışlarını açıkladığı sonucuna ulaşmışlardır. Konuyla ilgili Ma, Andersson ve Streith (2005) tarafından yapılan bir başka araştırmada ise öğretmen adaylarının bilgisayarlara ilişkin kullanım kolaylığı ve kullanılabilirlik algılarının bilgisayarı kullanmaya yönelik niyetleri üzerinde büyük ölçüde etkili olduğu gösterilmiştir.

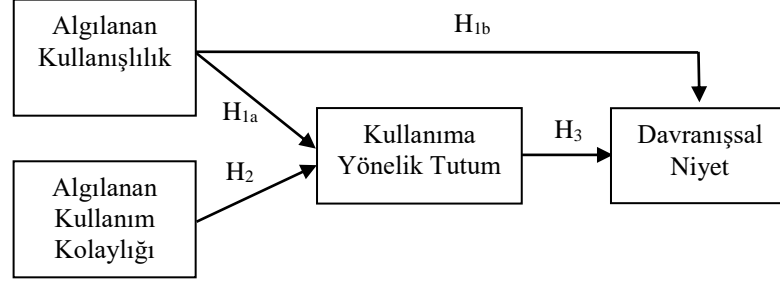
Literatürdeki bu çalışmalardan yola çıkarak muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitimi kabulüne yönelik olarak aşağıda yer alan hipotezler geliştirilmiştir.

H_{1a}: Algılanan kullanılabilirlik, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitimi kullanımlarına yönelik tutumlarının oluşmasını pozitif etkiler.

H_{1b}: Algılanan kullanılabilirlik, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim konusundaki davranışsal niyetlerini pozitif etkiler.

H₂: Algılanan kullanım kolaylığı, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitimi kullanımına yönelik tutumlarının oluşmasını pozitif etkiler.

H₃: Kullanıma yönelik tutum, muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim konusundaki davranışsal niyetlerini pozitif etkiler.

Şekil-2: Teorik Araştırma Modeli

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Ölçeklerin Oluşturulması

Geliştirilmiş olan araştırma modelinin test edilebilmesi için ihtiyaç duyulan veri seti muhasebe akademisyenlerine uygulanan anket yardımıyla oluşturulmuştur. Araştırma modelinde yer alan değişkenlerin ölçümü ve katılımcıların bu değişkenlere ait algılarının belirlenmesi için uygulanan anketin oluşturulmasında, geçerlilik ve güvenilirlikleri daha önceki çalışmalarda onaylanmış ölçeklerden yararlanılmıştır. En küçük değerın “kesinlikle katılmıyorum” ve en büyük değerin “kesinlikle katılıyorum” algısına denk geldiği Likert tipi eşit aralıklı ölçüm şeklinin kullanıldığı ankette yer alan tüm ölçeklerde birden fazla ifade kullanılmış ve katılımcılardan bu ifadelere birden beşe kadar bir değer atamaları istenmiştir.

Tablo-2’de gösterilen çalışmalardaki ölçeklerden yararlanılarak oluşturulan anket formunda muhasebe akademisyenlerine ayrıca cinsiyetleri, akademik unvanları, uzaktan eğitim yöntemi ile ilgili tecrübeleri ve uzaktan eğitim yöntemi ile hangi dersleri verebilecekleri yönünde sorular bulunmaktadır.

Tablo-2: Değişkenler ve Ölçeklerin Oluşturulmasında Yararlanılan Çalışmalar

Değişkenin Adı	Tanımı	İfade Sayısı	Ölçeğin Oluşturulmasında Yararlanılan Çalışmalar
Algılanan Kullanışlılık	Bireyin uzaktan eğitim yöntemini kullanmasının, kendisine sağlayacağı performans artışı ile ilgili olumlu ya da olumsuz değerlendirmeleridir.	6	Ölçekteki 5 ifade Ursavaş vd. (2014)'den faydalanılarak, 1 ifade de tarafımızdan geliştirildi.
Algılanan Kullanım Kolaylığı	Bireyin uzaktan eğitim yöntemini çaba sarf etmeden kullanabileceğine inanması ile ilgili olumlu ya da olumsuz değerlendirmeleridir.	5	Ölçekteki 5 ifade Ursavaş vd. (2014)'den faydalanılarak geliştirildi.
Kullanıma Yönelik Tutum	Bireyin uzaktan eğitim yöntemini kullanmasına yönelik olumlu ya da olumsuz değerlendirmeleridir.	5	Ölçekteki 3 ifade için Ursavaş vd. (2014)'den faydalanılarak, 2 ifade de tarafımızdan geliştirildi.
Davranışsal Niyet	Bireyin uzaktan eğitimi kullanma davranışının bir ölçüsüdür.	7	Ölçekteki 4 ifade Ursavaş vd. (2014)'den, 3 ifade ise Özer ve Yılmaz (2011)'den faydalanılarak geliştirildi.

3.2. Araştırma Evreni, Örneklem ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın evrenini, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde muhasebe dersleri veren akademisyenler oluşturmaktadır. Ankete katılan tüm muhasebe akademisyenleri uzaktan eğitim konusunda bilgi sahibidir. Geliştirilmiş olan araştırma modelinin test edilmesinde kullanılan veri seti, Marmara bölgesinde tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 100 muhasebe öğretim üyesine e-posta yoluyla uygulanan anket ile oluşturulmuştur. E-postalara cevap veren anket sayısı 80 olarak gerçekleşmiştir. Bu çalışmada %80 (80/100) olarak gerçekleşen yanıt oranı anket çalışmaları için oldukça yüksek bir oran olarak kabul edilmektedir (Babbie,1990:262). Bu anketlerden 2 tanesi eksik doldurulma ve güvenilir olmadığı gerekçeleriyle elenmiş, kalan 78 anket analizlerde kullanılmak üzere veri tabanı oluşturulmasında kullanılmıştır.

Anketi cevaplayan muhasebe akademisyenlerinin %15,4'ü Prof. Dr., %23,1'i Doç. Dr. ve %61,5'i de Yrd. Doç. Dr. ünvanına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Cinsiyet bakımından da katılımcıların %69,2'si erkek, %30,8'i de kadınlardan oluşmaktadır. Daha önce uzaktan eğitim veren akademisyenlerin oranı %38,5 iken mesleki teorik derslerin uzaktan eğitim ile verilebileceğini düşünen muhasebe akademisyenlerinin oranı da %76,9'dur. Örneklemi oluşturan muhasebe akademisyenlerinin demografik

özellikleri ile uzaktan eğitim konusundaki düşüncelerine ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo-3: Muhasebe Akademisyenlerinin Demografik Özellikleri ve Uzaktan Eğitim Konusundaki Düşüncelerine İlişkin Bilgiler

Özellikler	Frekans	%	Uzaktan Eğitim Düşüncesi	Frekans	%
<u>Akademik Ünvan</u>			<u>Uzaktan Eğitim Verme Durumu</u>		
Prof. Dr.	12	15,4	Evet	30	38,5
Doç. Dr.	18	23,1	Hayır	48	61,5
Yrd. Doç. Dr.	48	61,5	Toplam	78	100
Toplam	78	100	<u>Hangi Derslerin Verilebileceği</u>		
			Mesleki Teorik Dersler	60	76,9
<u>Cinsiyet</u>			Ortak Zorunlu Dersler	12	15,4
Erkek	54	69,2	Diğer	6	7,7
Kadın	24	30,8	Toplam	78	100
Toplam	78	100			

4. BULGULAR

Verilerin analizinde WarpPLS5.0 istatistik programı aracılığıyla yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Program yardımıyla faktör analizi, güvenilirlik testleri, korelasyon ve araştırma modelinin testini içeren regresyon analizleri yapılmıştır.

4.1. Analizler

Araştırma modelinde yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler, karmaşık bir araştırma problemini tek bir süreçte, sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele almayı sağlayan (Anderson ve Gerbing, 1988:411) Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Özellikle örneklemin küçük olduğu durumlarda ise kısmi en küçük kareler (PLS) tabanlı yapısal eşitlik modellemesi (YEM), kovaryans tabanlı modellere göre daha iyi sonuçlar verdiği için bu araştırma modelini test etmek için kısmi en küçük kareler (PLS) tabanlı Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) yöntemi kullanılmıştır (Sarıoğlu, 2017:87).

Analiz sırasında PLS tabanlı YEM yazılımı olan WarpPLS 5.0 kullanılmış, böylece gizli değişkenler arasındaki doğrusal olmayan ilişkiler de dikkate alınmıştır (Kock, 2015:33).

Modelin uyumunu ve kalite göstergelerini değerlendirmek için hesaplanan uyum ve kalite göstergeleri Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo-4: Uyum İyiliği Kalitesine İlişkin İstatistikler

Kriter	Değer	Kabul edilebilirlik
Ortalama Yol Katsayısı (APC)	0.516	P<0.001
Ortalama R-kare (ARS)	0.799	P<0.001
Ortalama Düzeltilmiş R-kare	0.794	P<0.001
Ortalama Blok VIF (AVIF)	1.1710	AVIF≤ 3.3 olması idealdir. Ancak, AVIF≤ 5 ise kabul edilebilir.
Ortalama Tam Doğrusallık VIF (AFVIF)	3.942	AFVIF≤ 3.3 olması idealdir. Ancak, AFVIF≤ 5 ise kabul edilebilir.
Tenenhaus GoF (GoF)	0.736	GoF≥0.1 ise küçük; GoF≥0.25 ise orta, GoF≥ 0.36 ise büyük.
Sympson'un paradoks oranı (SPR)	1.000	SPR=1 olması idealdir. Ancak, SPR≥ 0.7 ise kabul edilebilir.
R-Kare Katkı Oranı (RSCR)	1.000	RSCR=1 olması idealdir. Ancak, RSCR≥ 0.9 ise kabul edilebilir.
Nedensellik Problemi Göstergesi (SSR)	1.000	SSR≥ 0.7 ise kabul edilebilir.
İki değişkenli doğrusal olmayan katsayıların ortalama R ² oranı (NLBCDR)	0.750	NLBCDR≥ 0.7 ise kabul edilebilir

Modelin Tablo-4'te gösterilen uyum ve kalite iyiliği göstergelerinin ideal uyuma işaret ettiği görülmektedir (Kock, 2015: 51).

4.2. Güvenirlilik Analizi

Yapısal Eşitlik Modelleri için geliştirilen araştırma hipotezlerinin, etkin bir şekilde test edilmesi için araştırma verilerine geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin yapılması tavsiye edilir (Kline,1998). Ölçeklerin güvenilirlikleri Bagozzi ve Yi (1988) tarafından kullanılan analiz yöntemi ile tespit edilerek sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo-5: Güvenirlilik Analizi Sonuçları

	AK	AKK	KYT	DN
Birleşik Güvenirlilik Katsayısı (CRC)	0,930	0,768	0,920	0,955
Cronbach's Alpha	0,897	0,689	0,887	0,944
Ayıklanmış Ortalama Varyans (AVE)	0,772	0,555	0,702	0,781
AK: Algılanan Kullanışlılık, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum DN: Davranışsal Niyeti ifade etmektedir.				

Tablo-5'teki analiz sonuçlarının güven sınırları içinde olduğu görülmektedir. Teknoloji Kabul Modeli ile ilgili olarak hazırlanan ankette kullanılan ifadelerin araştırmaya katılan denekler tarafından yeterli şekilde anlaşılıp anlaşılmadığını (Kock, 2012:69) ve değişkenlere ait ölçeklerin birbirleriyle yeterli bir korelasyona sahip olup olmadıklarını gösteren ölçek güvenilirliği, Composite Reliability (CR) ve Cronbach's alpha katsayıları kullanılarak değerlendirilmiştir.

Ölçeklerin güvenilir kabul edilebilmesi için, CRC ve Cronbach's alpha katsayılarının 0.70 değerinden büyük olması gerekmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Soru sayısına bağlı olarak yükselebilen bu değerler, hem keşifsel araştırmalarda hem de az sayıda ifadenin yer aldığı ölçeklerde 0.7'nin altında da olabilmektedir (Hair et al., 2010:123). Tablo 5 incelendiğinde Composite reliability katsayılarının 0,70 değerinden büyük olduğu, Cronbach's alpha katsayısının ise sadece algılanan kullanım kolaylığı faktörü için 0,689 olduğu görülmektedir. Nunnally ve Bernstein (1994) Cronbach's alpha katsayısı için 0,60 değerinin de kabul edilebilir bir değer olduğunu ifade etmektedirler. Chiang ve Hsieh (2012) ve Karatepe (2006), AVE değerinin 0.50 ve üzerinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Tablo 5'te gösterilen tüm değişkenlere ait AVE katsayıları % 50'nin üzerinde bulunmaktadır. Ölçeklerin güvenilirliğine ilişkin Tablo 5'te yer alan üç katsayı ile ilgili analiz sonuçları, ölçeklerin bir bütün olarak yeterli güvenilirliğe sahip olduklarını göstermektedir.

4.3. Geçerlilik Analizi

Değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin test edilmesi amacıyla yönelik olarak geçerlik analizi yapılır (Özçelik,1981). Kock (2013), faktör analizi sonucunda bulunacak P değeri ile faktör katsayısı olarak da isimlendirilen faktör yükü değerlerinin araştırmanın yapısal geçerliliği konusunda referans olacak değerleri verdiğini belirtmektedir. Faktör analizi sonucunda bulunacak P değerlerinin anlamlı olması ve madde yüklerinin değerinin 0,30 değerine eşit ya da yüksek çıkması ölçek için yapısal geçerliliğin sağlandığını göstermektedir (Tinsley ve Tinsley, 1987). İşaretine bakılmaksızın faktör yükünün 0.60 ve üstü olması istenen bir durumdur ve bu durumdaki yük değeri "yüksek" kabul edilir. Faktör yükünün 0.30 ile 0.59 arasında olması durumunda ise yük değeri "orta" düzeyde bir büyüklük olarak kabul edilir ve faktör analizi sırasında, söz konusu aralıkta bir değere sahip olan ifadeyi faktör analizinden çıkartmada önem taşır (Eroğlu, 2003). Tablo 6'daki sonuçlar incelendiğinde faktör yüklerinin önerilen eşik değerlerin üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo-6: Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler ve Madde Yükleri *						
	(KYT)	(DN)	(AKK)	(AK)	Standart Hata	P-value
KYT1	0.836	0.455	-0.233	-0.215	0,077	<0.001
KYT2	0.564	0.141	-0.324	-0.394	0,183	<0.001
KYT3	0.927	-0.091	-0.055	-0.057	0,094	<0.001
KYT4	0.906	-0.304	0.320	0.193	0,075	<0.001
KYT5	0.901	-0.111	0.153	0.310	0,078	<0.001
DN1	-0.533	0.867	-0.066	0.603	0,066	<0.001
DN2	-0.426	0.892	0.133	0.577	0,065	<0.001
DN3	-0.048	0.900	-0.158	0.038	0,072	<0.001
DN4	0.596	0.907	-0.198	-0.496	0,067	<0.001
DN5	0.261	0.845	0.194	-0.378	0,076	<0.001
DN6	0.139	0.890	0.108	-0.340	0,077	<0.001
AKK4	-0.242	0.189	0.796	0.195	0,118	<0.001
AKK5	-0.752	0.805	0.669	-0.284	0,353	<0.001
AKK2	0.110	-0.190	0.772	0.337	0,153	<0.001
AK1	-0.263	-0.037	0.174	0.955	0,050	<0.001
AK2	0.965	0.117	-0.401	0.703	0,199	<0.001
AK3	-0.293	0.192	-0.092	0.929	0,053	<0.001
AK4	-0.171	-0.250	0.223	0.904	0,069	<0.001

*Sonuçlar WarpPLS analizi ile elde edilmiştir.
AK: Algılanan Kullanışlılık, **AKK:** Algılanan Kullanım Kolaylığı, **KYT:** Kullanıma Yönelik Tutum **DN:** Davranışsal Niyet

4.4. Korelasyon Analizi

Araştırma modelinde yer alan değişkenlere ait ortalamalar, standart sapmalar ve korelasyon analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo-7: Korelasyon Değerleri ve Temel İstatistikler

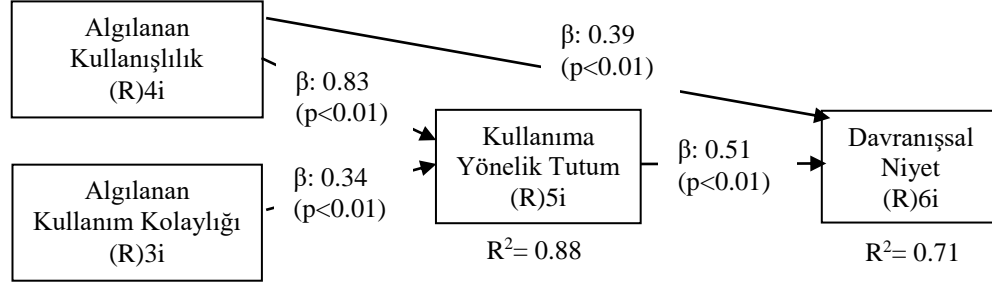
	AK	AKK	KYT	DN	Ort.	S.S
Algılanan Kullanışlılık	1,00				3,086	0,888
Algılanan Kullanım Kolaylığı	,941**	1,00			3,403	0,837
Kullanıma Yönelik Tutum	,851**	,855**	1,00		3,150	1,026
Davranışsal Niyet	,753**	,660**	,745**	1,00	2,937	1,174

N=78; ** 0.01 düzeyinde anlamlı (İki yönlü). **AK:** Algılanan Kullanışlılık, **AKK:** Algılanan Kullanım Kolaylığı, **KYT:** Kullanıma Yönelik Tutum, **DN:** Davranışsal Niyet

İki değişken arasındaki ilişkinin derecesini ve yönünü belirleyen korelasyon analizinin sonuçları, modelde yer alan tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu göstermektedir.

5. BULGULAR VE YORUM

Modelin değişkenleri arasındaki ilişkileri ortaya koymak için yapılan Yapısal Eşitlik Modeli sonuçları Şekil-3'te gösterilmiştir.

Şekil-3: Yapısal Eşitlik Analizi Sonuçları

Algılanan kullanılabilirliğin ve algılanan kullanım kolaylığının kullanıma yönelik tutum ile algılanan kullanılabilirliğin ve kullanıma yönelik tutumun davranışsal niyet üzerindeki etkisine yönelik yapılan WarpPLS uygulamasından alınan regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo-8: Yol Katsayıları ve P değerleri

Hipotezler	Yol	Yol Katsayısı	P Değerleri	Sonuç
H _{1a}	AK → KYT	β: 0.83	p<0.01	Desteklendi
H _{1b}	AK → DN	β: 0.39	p<0.01	Desteklendi
H ₂	AKK → KYT	β: 0.34	p<0.01	Desteklendi
H ₃	KYT → DN	β: 0.51	p<0.01	Desteklendi

AK: Algılanan Kullanışlılık, AKK: Algılanan Kullanım Kolaylığı, KYT: Kullanıma Yönelik Tutum, DN: Davranışsal Niyet

Analiz sonuçlarına göre algılanan kullanılabilirlik ile kullanıma yönelik tutum arasında ($\beta=0.83$, $p<0.01$) istatistiksel olarak önemli ve pozitif bir etkisi bulunmaktadır (H_{1a} desteklendi). Yani algılanan kullanılabilirliğin, kullanıma yönelik tutum üzerinde pozitif bir etkisi bulunmaktadır. Muhasebe öğretim üyelerinin uzaktan eğitimi kullanışlı olarak algılama düzeyleri arttıkça uzaktan eğitim kullanımına yönelik tutumları da ortaya çıkmaktadır. Algılanan kullanılabilirliğin davranışsal niyet üzerinde pozitif bir etkisi olduğunun öne sürüldüğü H_{1b} hipotezi için elde edilen bulgular ($\beta=0.39$, $p<0.01$), H_{1b} hipotezinin desteklendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgulara göre algılanan kullanılabilirlik, davranışsal niyeti istatistiksel olarak önemli ve

pozitif bir şekilde etkilemektedir. Muhasebe öğretim üyelerinin uzaktan eğitimi kullanışlı olarak algılama düzeyleri arttıkça uzaktan eğitim konusunda davranışsal niyetleri oluşmaktadır.

Algılanan kullanım kolaylığının kullanıma yönelik tutum üzerindeki pozitif etkisi olduğunu öne süren H₂ hipotezi için yapılan analizin sonucu ortaya çıkan yol katsayısının değeri ($\beta=0.34$, $p<0.01$) pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu sonuca göre algılanan kullanım kolaylığının kullanıma yönelik tutum üzerinde pozitif bir etkisi bulunmaktadır (H₂ desteklendi). Muhasebe öğretim üyelerinin muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim yönteminin kullanımını kolay algılamaları, uzaktan eğitimi kullanmaları yönündeki tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir.

Kullanıma yönelik tutumun, davranışsal niyet üzerinde pozitif etkisi olduğunu ifade eden H₃ hipotezi için yapılan analizler, kullanıma yönelik tutumun davranışsal niyet üzerinde ($\beta=0.51$, $p<0.01$) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğunu göstermektedir (H₃ desteklendi). Bu bulgu, muhasebe öğretim üyelerinde uzaktan eğitimi kullanmaya yönelik tutumlarının oluşması durumunda, muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim yöntemini kullanma konusunda niyetli davranacaklarını ortaya koymaktadır.

6. SONUÇ

Bilgi teknolojileri kullanılarak gerçekleştirilen uzaktan eğitim modeli kullanımı, son yıllarda giderek artmakta ve kolay erişim sayesinde öğrenmeyi desteklemektedir. Bu eğitim modelinin verimliliği ve etkinliği, akademisyenlerin yeni teknolojileri “kabul etmelerine” ve “kullanmaya açık” olmalarına bağlı olacaktır. Bu çalışmada muhasebe akademisyenlerinin, muhasebe eğitiminde uzaktan eğitim uygulamalarını kabullerini etkileyen faktörlerin Teknoloji Kabul Modeli çerçevesinde ortaya konması amaçlanmaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre akademisyenlerin %38,5’i uzaktan eğitim modelinde ders verdiklerini %61,5’i ise, gelecekte bu eğitim modelinde ders vermeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Bilgi teknolojisi ürünlerinin kullanımına karşı olumlu veya olumsuz tutumların varlığı her alanda olduğu gibi eğitim alanında da görülmektedir. Bu çalışmayla muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim modelinin kullanımına yönelik davranışları Teknoloji Kabul Modeli kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan 78 muhasebe öğretim üyesine yapılan anket çalışmasıyla elde edilen verilerin analiz sonuçları, Teknoloji Kabul Modelinin muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim modeli kullanımı davranışının tahmininde kullanılabileceğini göstermektedir. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular, (1) algılanan kullanışlılığın ve algılanan kullanım kolaylığı değişkenlerinin uzaktan

eğitim modeli kullanımına yönelik tutum üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç muhasebe akademisyenlerinin uzaktan eğitim modelini kendileri için kullanışlı ve kolay uygulanabilir olarak algılamaları durumunda kendilerinde uzaktan eğitim modelini kullanım yönünde tutum oluşturacaklarını ve bu konuda herhangi bir şekilde direnç göstermeyeceklerini göstermektedir. Ortaya çıkan bu sonuç Davis (1989), Chau ve Hu (2002), Mathieson (1991), Moon ve Kim (2001), Shih (2004), Özer ve Yılmaz (2010) ile Özer vd., (2010)'nin bulguları ile örtüşmektedir. Başka bir sonuç ise, (2) algılanan kullanışlılık ve kullanıma yönelik tutumun davranışa yönelik niyet üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğudur. Bunun sonucunda muhasebe akademisyenleri uzaktan eğitim modelini kullanışlı olarak algıladıklarında ve kullanıma yönelik olumlu yönde tutum oluşturdıklarında uzaktan eğitim modelini kullanma yönünde niyete dönüştüreceklerdir. Bulgular Davis'in (1989) algılanan faydanın davranış niyeti üzerinde güçlü etkiye sahip olduğu sonucunu desteklemektedir. Aynı zamanda kullanıma yönelik tutumun davranışa yönelik niyet üzerindeki etkisi (Gyampah ve Salam, 2004; Chau ve Hu, 2002; Mathieson, 1991; Moon ve Kim, 2001; Shih, 2004; Özer ve Yılmaz, 2010; Özer vd., 2010) önemli sayıdaki araştırmaların sonuçlarını desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Acun, R. (1998). Bilim, Bilgi Teknolojisi ve Türkiye. *Milli Kültürler ve Küreselleşme*, 83-92.
- Ağır, F., Gür, H ve Okçu, A. (2007). Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Geliştirmesine Yönelik Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2), 128-139.
- Akça, Y. ve Özer, G. (2012). Teknoloji Kabul Modeli'nin Kurumsal Kaynak Planlaması Uygulamalarında Kullanılması. *Business and Economics Research Journal*, 3 (2), 79-96.
- Al, U., Madran, R.O. (2004). Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemleri: Sahip Olması Gereken Özellikler ve Standartlar, *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.
- Albrecht, W. S. ve Sack, R.J. (2000). Accounting Education: Charting the Course Through A Perilous, *Accounting Education Series*, 16, 1-72.
- Al-Gahtani, S.S. ve King, M. (1999). Attitudes, Satisfaction and Usage: Factors Contributing to Each in the Acceptance of Information Technology, *Behaviour & Information Technology*, 18(4), 277-297.

- Allen, I. E. ve Seaman, J. (2006). Growing by Degrees: Online Education in the United States, 2005. Retrieved May 15
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. ve Kapıdere, M. (2011). E-Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri, Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2-4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Anderson, J. C. ve Gerbing, D. W. (1988). Structural Equation Modeling in Practice: A Review and Recommended Two-Step Approach, *Psychological Bulletin*, 103, 411-423.
- Apostolou, B., Dorminey, J. W., Hassell, J. M., ve Rebele, J. E. (2017). Accounting education literature review (2016). *Journal of Accounting Education*, 39, 1-31.
- Apostolou, B., Dorminey, J. W., Hassell, J. M., ve Rebele, J. E. (2015). Accounting education literature review (2013-2014). *Journal of Accounting Education*, 33, 69-127.
- Apostolou, B., Dorminey, J. W., Hassell, J. M., ve Rebele, J. E. (2010). Accounting education literature review (2006-2009). *Journal of Accounting Education*, 28, 145-197.
- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan Eğitim ve Uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Arsoy, A.P., Bora, T. ve Selimoğlu, S. (2014). Muhasebe Eğitimindeki Bilgi, Beceri ve Eğitim Tekniklerinin Gerekliliklerine İlişkin Beklentiler: Türkiye'deki Akademisyenlere ve Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 121-136
- Ateş, Ö.T, (2014). Yükseköğretimde Uzaktan Eğitimin Sayısal Verilerle Değerlendirilmesi, *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 22-40.
- Aydın, C. H. (2011). Açık ve Uzaktan Öğrenme: Öğrenci Adaylarının Bakış Açısı. Ankara: Pegem Akademi
- Ayyıldız, S.Ü., Günlük, M ve Erbey S.N. (2006). Muhasebe Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 32, 1-14.
- Babbie, E.R. (1990). Survey Research Methods, (2nd ed.), Wadsworth Pub. Co., Belmont, CA.
- Bagozzi, R. P. ve Yi, Y. (1988), On the Evaluation of Structural Equation Models, *Journal of the Academy of Marketing Science*, 16(2), 74-94.

- Barker, R. T. ve Holley, C. L. (1996). Interactive Distance Learning: Perspective and Thoughts, *Business Communication Quarterly*, 59, 88-97.
- Bilginoğlu, F. (1996). İşletmelerde Maliyet-Karın Planlanması ve Kontrolü (Mühendisler İçin), İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayın No:265.
- Bryant, S. M., Kahle, J. B., ve Schafer, B. A. (2005). Distance Education: A Review of Contemporary Literature. *Issues in Accounting Education*, 20(3), 255-272
- Burke, J.A., (2001). Collaborative Accounting Problem Solving via Group Support Systems in A Face-to-Face Versus Distant Learning Environment, *Information Technology, Learning and Performance Journal*, 19(2), 1-19.
- Byrne M, ve Flood B. (2003). Defining The Present and Shaping The Future: The Changing Nature of Accounting Education In Ireland. *Journal of Accounting Education*, 21, 197-213
- Chau, P.Y.K. ve Hu, P.J.H. (2002). Investigating Healthcare Professionals' Decision to Accept Telemedicine Technology: An Empirical Test of Competing Theories, *Information and Management*, 39(4), 297-311.
- Chen, C., ve Jones, K. (2007). Blended learning vs. traditional classroom settings: Assessing effectiveness and student perceptions in an MBA accounting course, *The Journal of Educators Online*, 4 (1), 1-15.
- Chen, D. ve Guo, W. (2005). Distance learning in China, *Journal of Distance Education Technology*, 3(4),1-5.
- Chiang C.F. ve Hsieh T.S. (2012). The Impacts of Perceived Organizational Support and Psychological Empowerment on Job Performance: The Mediating Effects of Organizational Citizenship Behaviour, *International Journal of Hospitality Management*, 31, 180-190.
- Clemons, E. K. ve Lorin M. H. (2000). The Internet and the Future of Financial Services: Transparency, Differential Pricing and Disintermediation. Center for Financial Institutions Working Papers 00-35:4, Wharton School Center for Financial Institutions, University of Pennsylvania.
- Collins A. (2000). Accountants as Custodians of Information and Knowledge. *Accountancy Ireland*, 32(4), 16-7.
- Çukacı, Y. C. ve Elagöz, İ. (2006). Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ile Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Uygulama, *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(1), 147-164.
- Dasgupta, S., Granger, M. ve McGarry, N. (2002). User Acceptance of E-collaboration Technology: An Extension of the Technology Acceptance Model, *Group Decision and Negotiation*, 11, 87-100.

- Davis, F.D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use and User Acceptance of Information Technology, *MIS Quarterly*, 13(3), 319-339.
- Davis, F. D., 1985. A technology acceptance model for empirically testing new enduser information systems: Theory and results. Doctoral Dissertation, Massachusetts Institute of Technology.
- Davis, F.D., Bagozzi, R.P. ve Warshaw, P.R. (1989). User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models, *Management Science*, 35(8), 982-1003.
- Demir, K. ve Akpınar, E. (2016). Mobil Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 6(1), 59-79.
- Demiralay, R., Bayır, E. A., ve Gelibolu, M. F. (2016). Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Özellikleri İle Çevrimiçi Öğrenmeye Hazır Bulunuşlukları İlişkisinin İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 161-168.
- Downing, C.E. (1999). System Usage Behavior As A Proxy for User Satisfaction: An Empirical Investigation, *Information & Management*, 35, 203-216.
- Erdoğan, M. (2000). Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri (Rapor), *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Aralık.
- Eroğlu, E. (2003). Toplam Kalite Yönetimi Uygulamalarının Yapısal Eşitlik Modeli ile Analizi (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Sayısal Yöntemler Bilim Dalı, İstanbul
- Fishbein, M., ve Ajzen, I. (1975). Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error: Algebra and Statistics, *Journal of Marketing Research*, 18(3), 382-388.
- Gagne, M., ve Shepherd, M. G. (2001). Distance learning in accounting: A comparison between distance and traditional graduate accounting class. *The Journal*, 28(9), 58-64.
- Gök, B. (2011). Uzaktan Eğitimde Görev Alan Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Algısı (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı, Ankara
- Greenstein, M., ve Mckee T. E. (2004). Assurance practitioners' and educators' self-perceived IT knowledge level: an empirical assessment. *International Journal of Accounting Information Systems*, 5(2), 213-243.

- Gyampah, K.A. ve Salam, A.F. (2004). An Extension of the Technology Acceptance Model in an ERP Implementation Environment, *Information & Management*, 41, 731-745.
- Horzum, M. B. (2003), Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının İnternet Destekli Eğitime Yönelik Düşünceleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 246-262.
- Jones, K., ve Chen, C. (2008). Blended learning in a graduate accounting course: Student satisfaction and course design issues, *The Accounting Educators' Journal*, 18, 15-28.
- Jones, A.B. ve Hubona, G.S. (2006). The Mediation of External Variables in the Technology Acceptance Model, *Information & Management*, 43, 706-717.
- Karatepe, O.M. (2006). Customer Complaints and Organizational Responses: The Effects of Complaints' Perceptions of Justice on Satisfaction and Loyalty, *International Journal of Hospitality Management*, 25(1), 69-90.
- Kızıl C., Şeker Ş.E., Bozan D. (2014). Bilgi Teknolojileri ve Bilgisayar Kullanımının Öğrencilerin Muhasebe Dersindeki Başarısına Etkisi, *Alphanumeric Journal*, 2, 77-97.
- Kim, D. ve Chang, H. (2007). Key Functional Characteristics in Designing and Operating Health Information Websites for User Satisfaction: An Application of the Extended Technology Acceptance Model, *International Journal of Medical Informatics*, 76, 790-800.
- King, W.R. ve He, J. (2006). A Meta Analysis of the Technology Acceptance Model, *Information & Management*, 43, 740-755.
- Kline, R.B. (1998). Principles and Practice of Structural Equation Modeling, Guilford Press, New York.
- Kock, N. (2012). WarpPLS 3.0 User Manual, ScriptWarp Systems, Laredo, TX, USA.
- Kock, N. (2013). Using WarpPLS in E-collaboration Studies: What If I Have Only One Group and One Condition, *International Journal of e-Collaboration*, 9(3), 1-12.
- Kock, N. (2015). WarpPLS 5.0 User Manual, Texas: ScriptWarp Systems.
- Koçdar, S. ve Doğan, T. G. (2015). Türkiye'deki Açık ve Uzaktan Öğrenme Programlarının Bir Analizi: Eğilimler ve Öneriler, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 23-36.
- Kurt, M. (2015). The Teachers Research Self Efficacy and Attitudes Towards Scientific Research Based on Different Parameters: A Case Study of Agri Province, *Educational Research and Reviews*, 10(14), 1922-1929.

- Legris, P., Ingham, J. ve Collette, P. (2003). Why Do People Use Information Technology? A Critical Review of the Technology Acceptance Model, *Information & Management*, 40, 191-204.
- Lu, J., Yu, C.S.; Liu, C. ve Yao, J.E. (2003). Technology Acceptance Model for Wireless Internet, *Internet Research*, 13(3), 206-222.
- Ma, W.W.K., Andersson, R. ve Streith, K.O. (2005). Examining User Acceptance of Computer Technology: An Empirical Study of Student Teachers, *Journal of Computer Assisted Learning*, 21(6), 387-395.
- Mathieson, K. (1991). Predicting User Intentions: Comparing the Technology Acceptance Model with the Theory of Planned Behavior, *Information Systems Research*, 2(3), 173-191.
- Moon, J.W. ve Kim, Y.G. (2001). Extending the TAM for a World-Wide-Web Context, *Information & Management*, 38(4), 217-230.
- Moore, M. G. ve Kearsley, G. (2012). Distance Education: A Systems View of Online Learning (3. Baskı). New York: Cengage.
- Motiwalla, L., Tello, S., (2000). Distance Learning on the Internet: An Exploratory Study, *The Internet and Higher Education*, (4), 253-264.
- Nielsen, H.D. (1997) Quality assessment and quality assurance in distance teacher education, *Distance Education*, 18(2), 284-317.
- Nunnally, J. ve Bernstein, I. (1994). Psychometric Theory, (3rd Ed.) New York: McGraw-Hill. Oliva, T. A.
- Özçelik, D.A. (1981). Araştırma Teknikleri: Düzenleme ve Analiz, Ankara: ÖSYM-Eğitim Yayınları 4.
- Özden, M.Y. (2004). Türkiye 2. Bilişim Şurası Eğitim Çalışma Grubu Taslak Rapor. 10 Şubat 2016 tarihinde <http://guide.ceit.metu.edu.tr/tbs/EgitimCalismaGrubuTaslakRaporuMYO.pdf> adresinden erişilmiştir
- Özer, G. ve Yılmaz, E. (2010). Mantıklı Eylem Teorisi (MET) ile Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımına Yönelik Bir Uygulama, *İktisat İşletme ve Finans*, 25 (290), 65-88.
- Özer, G. ve Yılmaz, E. (2011). Comparison of the Theory of Reasoned Action and the Theory of Planned Behavior: An Application on Accountants' Information Technology Usage", *African Journal of Business Management*, 5(1), 50-58
- Özer, G., Özcan, M., ve Aktaş, S. (2010). Muhasebecilerin Bilgi Teknolojisi Kullanımının Teknoloji Kabul Modeli (TKB) ile İncelenmesi, *Journal of Yasar University*, 5(19), 3278 - 3293

Saade, R. ve Bahli, B. (2005). The Impact of Cognitive Absorption on Perceived Usefulness and Perceived Ease of Use in Online Learning: An Extension of the Technology Acceptance Model, *Information & Management*, 42, 317-327.

Sarıoğlu, C.İ. (2017). Bilişsel ve Duyuşsal Hizmet Kalitesinin Tüketicinin Değişirme Niyeti Üzerine Etkisi ve Değişirme Maliyetinin İlmılaştırıcı Rolü: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi* (22. UPK Ahmet Hamdi İslamoğlu Özel Sayısı): 79-94

Serçemeli, M., Kurnaz, E. ve Özcan, M. (2015). Y Kuşağı Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakışı: Atatürk Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 261-276

Shih, H.P. (2004). An Empirical Study on Predicting User Acceptance of E-Shopping on the Web, *Information & Management*, 41, 351-368.

Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., ve Zvacek, S. (2012). Teaching and Learning at A Distance: Foundations of Distance Education. (5. Baskı). Boston: Allyn & Bacon.

Tarcan, E., Varol, E.S., Kantarcı, K. ve Fırlar, T. (2012). A Study on Kazakh Academicians’ Information Technology Acceptance, *Bilgi*, 62, 205-230.

Terry, N., Owens, J., ve Macy, A. (2001). Student performance in the virtual versus traditional classroom, *Journal of the Academy of Business Education*, 2 (1), 1-4.

Tinsley, H. E. A. ve Tinsley, D. J. (1987). Uses of Factor Analysis in Counseling Psychology Research, *Journal of Counseling Psychology*, 34, 414-424.

Turan, A. H., ve Khasawneh, A. (2008). Technology Acceptance and Usage in Higher Education: the Turkish Experience, *International Journal Management in Education*, 2(3), 271-288.

Turan, A.H. ve Çolakoğlu, B.E. (2008). Yüksek Öğretimde Öğretim Elemanlarının Teknoloji Kabulü ve Kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde Ampirik Bir Değerlendirme, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121

Ursavaş, Ö.F., Şahin, S. ve McIlroy, D. (2014). Öğretmenler İçin Teknoloji Kabul Ölçeği: Ö-TKÖ, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(4), 885-917

Uslu, S. (1999). Bilgi Teknolojisindeki Gelişmelerin Işığında Muhasebe Mesleği ve Uygulamalar. IV. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 5-9 Mayıs, Antalya, İSMMMOMO Yayın No:30.

- Vamosi, A., Pierce, B. G. ve Slotkin, M. H. (2004). Distance learning in an accounting principles course-student satisfaction and perceptions of efficacy, *Journal of Education for Business*, 79 (6), 360-366
- Venkatesh, V. ve Davis, F.D. (2000). A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies, *Management Science*, 46(2), 186-204.
- Venkatesh, V. ve Morris, M.G. (2000). Why Don't Men Ever Stop to Ask for Directions? Gender, Social Influence and Their Role in Technology Acceptance and Usage Behavior, *MIS Quarterly*, 24 (1), 115-139.
- Wu, P.H., Hwang, G.J., Tsai C.C., Chen, Y.C. ve Huang Y.M. (2011). A Pilot Study on Conducting Mobile Learning Activities for Clinical Nursing Courses Based on the Repertory Grid Approach, *Nurse Education Today*, 31, 8-15.
- Yang, H.D. ve Yoo, Y. (2004). It's All About Attitude: Revisiting the Technology Acceptance Model, *Decision Support Systems*, 38, 19-31.
- Zaif, F., ve Karapınar, A. (2002). Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı, *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 4(3), 111-134.
- Öğrenim Düzeyleri ve Yükseköğretim Kurumlarının Birimlerine Göre Öğrenci Sayıları, 2016-2017 <https://istatistik.yok.gov.tr/erişim> tarihi 01.03.2018.

